

Mednyánszky László (1852-1919)

Nyírfák között, 1907

Olaj, vászon 110 x 140 cm

Jelezve jobbra lent: Mednyánszky 1907

Irodalom:

- Malonyay Dezső: Mednyánszky. Budapest, 1905.
- Schanzer Mária: Mednyánszky. Budapest, 1935.
- Kállai Ernő: Mednyánszky. László Budapest, 1943.
- Mednyánszky László Naplója (szemelvények).
- Szerk: Brestyánszky Ilona Budapest, 1960.
- Sarkantyú Mihály: Mednyánszky. Budapest, 1981.

Mednyánszky életének nagyrészét a szabad természetben töltötte. Szeretett tájait, a Magas Tátrát, a Kárpátok erdejeit vagy az Alföldet minden évszakban bebarangolta, hiszen amint az naplójegyzetéből is kitűnik: "A természet szemlélete volt fofoglalkozásom legfiatalabb koromtól fogva, ez volt életem tartalma." Az érzékeny lelkű, melankóliára és viharos szenvedélyekre egyaránt hajlamos festőt méltán vonzotta az örökösén változó természet állandósága.

A hatalmas életmű jelentős részét lírai, misztikus, illetve filozofikus hangvételű, az időtlen lét hangulatát sugárzó tájképek (*Tavaszi alkonyat, Hóolvadás, Vízparti táj figurával, Tarpataki táj*) alkotják. Párizsban és a Műcsarnok kiállításain is tájképeivel szerepelt és részesült nagy elismerésben.

A szüntelenül vándorló festő müncheni és párizsi tanulóévei, majd olaszországi tanulmányútja után éveket töltött Bécsben, hónapokig festett a barbizoni Fontaineableau erdejében. 1905-11 között ugyan Budapesten élt, a környezet-változás igénye gyakori kirándulásokra készítette a Dunántúl, a Balaton és a Bakony vidékén; a tavaszi és nyári tájak egész sorát festette meg.

Az 1907-ben érett művészként festett *Nyírfák között* című képen a természet érzékletes ábrázolása mögött a festő lelkének távlati sejlenei. "Mi volt az, ami a természet jelenségeiben engem annyira meglepett, oly végtelenül megörvendtetett. Az egész Nagynak a sejtelve, amely magamnak is mindig leírhatatlan volt" - írja naplójában.

E "Nagynak" a megjelenítésére Mednyánszky festői stílusában egyéni módon ötvözte a müncheni akadémián tanult rajzos pontosságot, a Munkácsy Mihály, Paál László és Odilon Redon mellett megismert barbizoni természetszemléletet és a plein-air hagyományát. Mednyánszky fény- és atmoszféra festésében az impresszionizmus vonásaira ismerni: a lokálszínek helyenként eltűnnek és a fénynek adják át a helyet. A napfény e különös játéka vibrál a jelen festmény nyírfáinak fehér kérgén. Ez a jelenség, valamint a leveleken átderengő szürkéssárga ég és a lustán vonuló erdei folyó reflexei meleg, enyhén füledt levegő érzetét keltik.

A fák és a vizen pihenő csónak formái színes foltokból épülnek fel, belső tagozódásukat inkább sejtí, mint látja az ember.

A nagyszabású, mégis egyszerű tájkép a természet költői és titokzatos átírása. A harmonikus és mélytüzű színekkel festett képen Mednyánszky azon törekvése tükröződik, hogy a látható dolgokat a láthatatlan, belső szellemi maggal összekösse. Amit a kép megjelenít, az hagyományos értelemben már nem is festői motívum: elvont érzelmeket rögzít a festő. A természet e tudatosan kiválasztott szegmensében megjelenő csónak közvetve utal az ember jelenlétére. Az ember körül szövődő végtelen magány, a nyugalom és az elmúlás megtestesülése. A kép készülésekor ezen gondolatok felfokozott érvénnyel vannak jelen Mednyánszky életében.

A tematikailag és festéstechnikai szempontból homogén életmű darabjait Mednyánszky ritkán látta el évszámmal, az itt megjelenő dátumnak ezért fontos szerepe van. 1907-ben Mednyánszky jóbarátja, Kurdi Bálint halálát gyászolta, kit életének utolsó heteiben maga ápolt. A hű barát elvesztése mély nyomokat hagyott a festő lelkében, aki 1907 tavaszán és nyarán hetente utazott el Vácra Kurdi sírjához. A szimbolikus értékű csónak visszatérő elem Mednyánszky életében. "Megint eszembe jutott egykori álmom, hogy halálom előtt nem maradt egyebem, mint a csónak, mely a halál szigetére vitt. Szerettem és öleltem a csónakot és nehéz volt attól is megválnom", tudjuk meg a korábban idézett naplóból.

A sötét víz és a melankóliára utaló elemek ellenére a fák aranyló lombja, valamint az ágak között bújkáló napfény derűt kölcsönöz a képnek. Mednyánszky Barbizonban megismert és elsajátított buddhista életfelfogása, és az élet körforgásának elfogadása így köszön vissza a *Nyírfák között* című festményen. A természetet és az emberi lélek őszinte megnyilvánulásait kutató művész alkotását kiválóan jellemzi Fülep Lajos gondolata: "talán Rembrandt önarcképeinek van némi közösségük Mednyánszky tájképeivel."

T.K.

26.▶

Mednyánszky László (1852-1919)

Nyírfák között, 1907

Olaj, vászon 110 x 140 cm

Jelezve jobbra lent: Mednyánszky 1907

Kikiáltási ár: 3.000.000. Ft